

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

ΠΟΡΙΣΜΑ

[N. 3094/03 Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις, άρ. 4 § 6]

Θέμα:

Άρνηση χορήγησης επιδομάτων αναπηρίας σε εξ Αλβανίας ομογενείς.

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Δ. Ν. Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου
Ειδικοί Επιστήμονες: Παρασκευή Γαληνού, Παυλίνα Κοντογεωργοπούλου,
Κυριακή Λαμπροπούλου, Κωνσταντίνος Μπαρτζελιώτης, Αιμιλία Πανάγου
Βοηθός Επιστήμονας: Αριστείδης Αλέστας

ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

29 Μαρτίου 2006

Αρ. Πρωτ. 18038/2001, 4719 και 4720/2004, 75, 441, 7481, 6383, 8604, 10123, 10932, 13348, 14621, 15028, 15200, 19109 και 19925/2005, 465/2006

-Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Υπουργό κύριο Δημήτριο Αβραμόπουλο
Υφυπουργό κύριο Γεώργιο Κωνσταντόπουλο
Αριστοτέλους 17, 101 87 Αθήνα

-Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
Διεύθυνση Προϋπολογισμού, Τμήμα Β΄
Πανεπιστημίου 37, 106 79 Αθήνα

ΠΟΡΙΣΜΑ

(άρθρο 103, παρ. 9 του Συντάγματος και ν. 3094/2003)

Θέμα: Άρνηση χορήγησης επιδομάτων αναπηρίας σε εξ Αλβανίας ομογενείς

Η Αρχή έχει δεχτεί αναφορές από ομογενείς, που προέρχονται από την Αλβανία και είναι κάτοχοι του Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς. Οι ενδιαφερόμενοι ισχυρίζονται ότι οι Δ/νσεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων αρνούνται να τους χορηγήσουν προνοιακά επιδόματα αναπηρίας και λοιπές εξωιδρυματικές παροχές, όπως η κάρτα ελεύθερης μετακίνησης ΑΜΕΑ, μολοντί καλύπτουν τις προϋποθέσεις αναπηρίας και τις λοιπές προϋποθέσεις. Η άρνηση ποικίλλει, από την έκδοση απορριπτικών αποφάσεων με μοναδικό λόγο απόρριψης την έλλειψη ελληνικής υπηκοότητας, έως την άρνηση παραλαβής δικαιολογητικών και την πληροφόρηση ότι οι εξ Αλβανίας ομογενείς δεν δικαιούνται τις παροχές.

Στη συνέχεια εκτίθενται ενδεικτικές περιπτώσεις αναφορών:

18038/2001: Γυναίκα ομογενής, 45 χρονών, η οποία σύμφωνα με γνωμάτευση του Κοργιαλένιου – Μπενάκειου Νοσοκομείου πάσχει

‘από υψηλό παραμελημένο αμφοτερόπλευρο εξάρθρωμα ισχίων. Έχει δυσκολία στη βάδιση και πόνο στα ισχία και στην οσφύ λόγω εκσεσημασμένης λόρδωσης. Έχει εξετασθεί η πιθανότητα χειρουργικής επέμβασης στα ισχία της, αλλά προς το παρόν έχει αποκλεισθεί λόγω αυξημένων κινδύνων διεγχειρητικών και μετεγχειρητικών.’

Αιτήθηκε του επιδόματος βαριάς αναπηρίας τον Ιούνιο του 2001 και εκδόθηκε απορριπτική απόφαση με μόνο λόγο απόρριψης την έλλειψη ελληνικής υπηκοότητας.

Υπέβαλε νέα αίτηση τον Οκτώβριο του 2005 και έλαβε ενημερωτικό σημείωμα ότι δεν μπορεί να ενταχθεί σε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης επειδή δεν έχει ελληνική υπηκοότητα.

4719 και 4720/2004: Δύο παιδιά σχολικής ηλικίας, τέκνα μητέρας ομογενούς, ορφανά από πατέρα που πάσχει από μεσογειακή αναιμία. Εκτιμούν ότι είναι τα μόνα από τα παιδιά που συναντούν στη Μονάδα Μεσογειακής Αναιμίας κατά τις μεταγρίσεις τα οποία δε λαμβάνουν το προβλεπόμενο επίδομα. Δεν κατέστη δυνατόν να υποβάλουν αίτηση.

75/2005: Άνδρας 50 ετών με χρόνια ενεργό ηπατίτιδα Β. Έχει ζητήσει δύο φορές το επίδομα βαριάς αναπηρίας και έχουν εκδοθεί δύο απορριπτικές αποφάσεις με μοναδικό λόγο απόρριψης την έλλειψη ελληνικής υπηκοότητας.

441/2005: Άνδρας 64 ετών, με ολική λαρυγγεκτομή λόγω εντοπισμένου Ca. Ζει στην Ελλάδα από το 1995. Υπέβαλε αίτηση για να ενταχθεί στο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης βαριάς αναπηρίας το 2001, το 2002 και το 2004. Έλαβε απάντηση ότι δεν δικαιούται την παροχή επειδή δεν έχει την ελληνική υπηκοότητα.

6383/2005: Άνδρας ομογενής 52 ετών με ασφαλισμένη εργασία, την οποία διέκοψε λόγω σοβαρού καρδιολογικού προβλήματος και σχετικής νοσηλείας (αγγειοπλαστική). Λόγω έλλειψης ασφαλιστικών προϋποθέσεων, δεν μπορεί να λάβει σύνταξη αναπηρίας από το ΙΚΑ. Η ΠΥΕ έχει χορηγήσει ποσοστό αναπηρίας 67% για τρία χρόνια. Μετά από άρνηση της Δ/σης Πρόνοιας της αρμόδιας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, απηύθυνε γραπτό αίτημα στη Δ/ση Προστασίας ΑΜΕΑ του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στις 30.4.2004 έτυχε απαντήσεως, στην οποία αναγνωρίζεται το δικαίωμά του να ενταχθεί στο πρόγραμμα βαριάς αναπηρίας και η πρόθεση του Υπουργείου να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες « εφόσον προηγουμένως εξασφαλιστούν οι απαραίτητες πιστώσεις από το Υπουργείο Οικονομικών».

7481/2005: Έλληνας πολίτης και έμπειρος γνώστης κανόνων και διαδικασιών στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, λόγω μακράς θητείας στο δημόσιο, θέτει το πρόβλημα της έλλειψης παροχών αναπηρίας για ομογενείς από την Αλβανία, θέμα που υπέπεσε στην αντίληψή του σε νοσοκομείο του ΕΣΥ. Ζητά από την Αρχή να διερευνήσει τη νομιμότητα της κατάστασης και να διαμεσολαβήσει υπέρ της συγκεκριμένης κατηγορίας προσώπων σύμφωνα με τις αρμοδιότητές της.

8604/2005: Άνδρας 35 χρονών με σοβαρό καρδιολογικό πρόβλημα και ιστορικό εγχειρήσεως ανοικτής καρδιάς. Έχει λάβει ελληνικό διαβατήριο από το 2000 και ταυτόχρονα Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς. Δεν κατέστη δυνατόν να υποβάλει αίτηση και δικαιολογητικά για επίδομα βαριάς αναπηρίας και από 4.12.2002 γνωρίζει εγγράφως ότι η Δ/ση Προστασίας ΑΜΕΑ θα εκδώσει ενημερωτική εγκύκλιο «εφόσον εγκριθούν οι απαιτούμενες πιστώσεις....»

10123/2005: Γυναίκα 48 ετών, συνταξιούχος αναπηρίας του ΙΚΑ, λόγω επιδείνωσης ρευματολογικής κατάστασης, με ποσοστό αναπηρίας 67% και εισόδημα που εμπίπτει στους κανόνες χορήγησης για κάρτα μετακίνησης ΑΜΕΑ. Στην προσπάθειά της να λάβει κάρτα μετακίνησης, έλαβε προφορική αρνητική απάντηση επειδή κατέχει Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς.

10932/2005: Άνδρας 35 χρονών που σύμφωνα με γνωμάτευση του Αιματολογικού Τμήματος του Ευαγγελισμού
‘ Υπεβλήθη σε αλλογενή μεταμόσχευση λόγω μυελογενούς λευχαιμίας στις 6.10.1998. Έκτοτε η νόσος του είναι σε πλήρη ύφεση, αλλά πάσχει από εκτεταμένο χρόνιο GVHD

(νόσος μωσχεύματος έναντι ξενιστή), για το οποίο λαμβάνει ακόμη ανοσοκαταστολή και βρίσκεται σε συχνή ιατρική παρακολούθηση.'

Από το 1997, προ εγχειρήσεως, δεν κατέστη δυνατό να υποβάλει αίτηση και δικαιολογητικά για χορήγηση επιδόματος.

14621/ 2005: Άνδρας εγκατεστημένος στην Ελλάδα από το 1991 και φορολογούμενος από το 1993. Το 2004 χειρουργήθηκε λόγω καρκίνου. Η Υγειονομική Επιτροπή χορήγησε υψηλό ποσοστό αναπηρίας, δεν κατέστη όμως δυνατό να υποβάλει αίτηση και δικαιολογητικά. «Η απάντηση ήταν ότι δεν είμαι Έλληνας. Τι είμαστε εμείς;» αναρωτιέται.

13348/2005: Πατέρας ασφαλισμένος στο ΤΕΒΕ με παιδί 13 χρονών που σύμφωνα με γνωμάτευση της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου «Αγία Σοφία» 'Πρόκειται για ένα παιδάκι με αγενεσία μεσολοβίου που παρουσιάζει Διάχυτη διαταραχή της Εξέλιξης (αυτισμό). ...δεν έχει αναπτύξει λόγο, δεν κάνει βλεμματική επαφή, δεν εκτελεί εντολές και δεν αυτοεξυπηρετείται.' Δεν κατέστη δυνατόν να υποβάλει αίτημα και δικαιολογητικά «επειδή είμαι ομογενής».

15028/2005: Μητέρα ομογενής που ζει στην Ελλάδα από το 1991 με παιδί 17 ετών που πάσχει από μεσογειακή αναιμία και παρακολουθείται από ειδική μονάδα νοσοκομείου του ΕΣΥ. Δεν κατέστη δυνατόν να υποβάλουν αίτηση και δικαιολογητικά στη Δ/ση Πρόνοιας του Νομού στον οποίο διαμένουν.

15200/2005: Άνδρας 60 χρονών που πάσχει από νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και αιμοκαθαίρεται τρεις φορές την εβδομάδα στο Ιπποκράτειο. Συνοψίζει την πολυετή (από το 2000) ταλαιπωρία του στην πληροφόρηση ότι οι έλληνες της Αλβανίας δεν δικαιούνται επίδομα.

19109/2005: Γυναίκα 40 χρονών, κατοικεί εδώ και 15 χρόνια στην Ελλάδα και έχει αποκτήσει τέκνο που γεννήθηκε στην Ελλάδα. Αδυνατεί να εργαστεί μετά από μαστεκτομή. Αιτήθηκε επίδομα βαριάς αναπηρίας και εκδόθηκε απορριπτική απόφαση στις 9.11.2005 με μοναδικό λόγο απόρριψης την ύπαρξη αλβανικής υπηκοότητας.

19925/2005: Γυναίκα 25 χρονών που πάσχει από πανυποφυσιακή ανεπάρκεια και ακολουθεί θεραπεία με όλες τις ορμόνες του προσθίου λοβού της υπόφυσης. Παρακολουθείται από το Ενδοκρινολογικό Τμήμα του Νοσοκομείου «Αγλαΐα Κυριακού» μετά από βεβαίωση του οποίου της χορηγήθηκε ποσοστό αναπηρίας 67% από την ΠΥΕ. Στην προσπάθεια του πατέρα της να υποβάλει αίτηση και δικαιολογητικά στη Δ/ση Πρόνοιας, του ειπώθηκε ότι είναι Βορειοηπειρώτισσα και η καταβολή του επιδόματος εκκρεμεί στο Υπουργείο Οικονομικών.

465/2006: Γονείς ομογενείς, εγκατεστημένοι στην Ελλάδα από το 1991 και εργαζόμενοι σε τουριστική επιχείρηση. Η μικρή τους κόρη γεννήθηκε στην Ελλάδα. Πάσχει από συγγενείς διάχυτες διαταραχές της ανάπτυξης και ταυτόχρονα από δυσπλασίες και υποπλασίες άνω και κάτω άκρων, για τις οποίες η ΠΥΕ έχει χορηγήσει ποσοστό αναπηρίας 80% εφ' όρου ζωής. Η αρμόδια υπηρεσία Πρόνοιας αρνείται να παραλάβει αίτηση και δικαιολογητικά.

Όλοι οι ως άνω ομογενείς έχουν γνωμάτευση Πρωτοβαθμίου Υγειονομικής Επιτροπής ή βεβαίωση της αρμοδίας νοσηλευτικής μονάδας. Οι περισσότεροι έχουν προταθεί από θεράποντες ιατρούς και νοσηλευτές για τη χορήγηση επιδόματος αναπηρίας.

Νομικό Πλαίσιο

Το νομικό πλαίσιο που διέπει την οικονομική ενίσχυση ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι το ν.δ. 162/1973, όπου προβλέπονται εξωιδρυματικές παροχές για χρόνια πάσχοντες και στο οποίο βασίστηκε κατ' εξουσιοδότηση η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) Γ4α/Φ225/161/3.2.1989, όπως ισχύει σήμερα. Σύμφωνα με αυτήν, η οικονομική ενίσχυση χορηγείται σε ανασφάλιστους ή έμμεσα ασφαλισμένους, εφ' όσον έχουν ποσοστό αναπηρίας 67% ή πάσχουν από συγκεκριμένη νόσο για την οποία προβλέπεται οικονομική ενίσχυση. Ως προς το επίμαχο θέμα της ελληνικής υπηκοότητας, η ΚΥΑ ορίζει ότι *δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης είναι και οι επαναπατριζόμενοι ομογενείς «έστω και εάν έχουν στερηθεί της ελληνικής ιθαγένειας».*

Με το άρθρο 1, παρ. 11 του ν. 2790/2000, η νομική κατάσταση των εξ Αλβανίας ομογενών εξομοιούται με αυτήν των επαναπατρισθέντων. Συγκεκριμένα, ορίζεται:

«11. Ομογενείς, για τους οποίους η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας συνεπάγεται, κατά τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου της χώρας προέλευσής τους, την απώλεια της ιθαγένειάς τους, μπορούν, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους, να αποκτήσουν μετά από αίτησή τους είτε την ελληνική ιθαγένεια, κατά τα ανωτέρω, είτε Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας με την προσκόμιση των «στοιχείων» της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.....».

Οι δυστάμενες θέσεις της Διοίκησης

Α. Η θέση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Η στάση της Διοίκησης διαφέρει κατά επίπεδο και πεδίο αρμοδιότητας. Οι Δ/νσεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων αρνούνται τις παροχές, επειδή ελλείπει η ελληνική υπηκοότητα, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη το ειδικό καθεστώς των κατόχων ΕΔΤΟ.

Αυτό αναφέρεται σε απορριπτικές αποφάσεις της Δ/νσης Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών. Ενδεικτική είναι η Απόφαση 7452/25.7.2001 η οποία καταλήγει:

Απορρίπτουμε την από 21.6.2001 αίτηση της Κ. Α. του Γ., σχετ. με αναγνώριση ως δικαιούχου οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριές αναπηρίες, για τον λόγο που αναφέρεται στην παράγραφο (6) του σκεπτικού της παρούσης απόφασης.

Στην παρ. (6) αναφέρεται «Το γεγονός ότι η ανωτέρω δεν έχει την ελληνική υπηκοότητα». Πρόκειται για απόφαση επί αιτήματος της 18038 αναφοράς της, του έτους 2001 προς τον Συνήγορο του Πολίτη.

Η ίδια ομογενής υπέβαλε νέα αίτηση στις 7.10.2005 και επ' αυτής εξεδόθη η υπ' αριθμ. πρωτ. 10720/11-20-05 απάντηση της υπηρεσίας, το περιεχόμενο της οποίας έχει επί λέξει ως εξής:

«Απαντώντας στην ανωτέρω σχετική αίτησή σας, σας γνωρίζουμε ότι σε ό,τι αφορά το θέμα σας για χορήγηση επιδόματος από το πρόγραμμα ατόμων με βαριές αναπηρίες, δεν είναι δυνατή η ένταξή σας, στο προαναφερόμενο πρόγραμμα, όπως άλλωστε έχουμε κάνει και στο παρελθόν με προηγούμενο έγγραφό μας, ότι δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί το αίτημά σας για το λόγο ότι δεν έχετε την ελληνική υπηκοότητα».

Το έγγραφο αυτό έχει πληροφοριακό χαρακτήρα και ως εκ τούτου κατ' αρχήν δεν προσβάλλεται δικαστικώς. Κατά τη διερεύνηση πρόσφατης αναφοράς (441/2005), η Αρχή απηύθυνε το από 15.2.2005 έγγραφο προς την ίδια Δ/ση Πρόνοιας και έλαβε την από 15.4.2005 σχετική απάντηση με αριθμό πρωτοκόλλου 2704, η οποία αναφέρει:

...πλην όμως το αριθ. 1152/ΠΝ-11/3/ΑΣ 2635 έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών ορίζει σαφέστατα ότι «Οι πρόσφυγες από την Αλβανία είτε κατέχουν διαβατήριο με θεώρηση προσωρινής διαμονής στην Ελλάδα, είτε έχουν έλθει χωρίς διαβατήριο, δεν θεωρούνται, σύμφωνα πάντα με την ισχύουσα νομοθεσία, ότι υπάγονται στις ευεργετικές διατάξεις για τους επαναπατριζόμενους έλληνες και τους παλιννοστούντες ομογενείς».

Το ανωτέρω έγγραφο έχει συνταχθεί υπό το κράτος εξαιρετικών συνθηκών του παρελθόντος, και δη της μαζικής εισόδου Αλβανών υπηκόων στη χώρα. Δεν επιτρέπεται να επηρεάζει την μετέπειτα κατάσταση των κατόχων ΕΔΤΟ, την οποία δεν λαμβάνει υπόψη ούτε διαφοροποιεί από αυτήν των Αλβανών υπηκόων που δεν έχουν ΕΔΤΟ.

Β. Η άποψη της Δ/σης Προστασίας ΑΜΕΑ του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Με αφορμή αντίστοιχες αναφορές και παλαιότερες επανειλημμένες επαφές και συνεργασίες με το αρμόδιο Υπουργείο, απευθύναμε έγγραφο προς τη Δ/ση Προστασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ζητώντας να μας γνωρίσουν τους λόγους για τους οποίους δεν χορηγείται οικονομική ενίσχυση σε κατόχους ΕΔΤΟ που πληρούν τις προϋποθέσεις για ένταξη σε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης, αφού ληφθεί υπόψη και το άρθρο 1, παρ. 11 του ν. 2790/2000.

Η αρμόδια Δ/ση μας απέστειλε το με αριθ. πρωτ. Π3α/Φ.79/Γ.Π.70948/14.9.2004 απαντητικό έγγραφό της, το οποίο υπογράφει ο κ. Υφυπουργός Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στο εν λόγω έγγραφο αναγνωρίζεται μεν το δικαίωμα των ελληνικής καταγωγής αλβανών υπηκόων για ένταξη στο συγκεκριμένο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης, σύμφωνα με τον ν. 2790/2000 και ειδικά την παράγραφο 11 του άρθρου 1, αναφέρεται όμως ότι δεν έχει εκδοθεί σχετική ενημερωτική εγκύκλιος προς τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, επειδή δεν υπήρχαν αρκετές πιστώσεις στον προϋπολογισμό.

Συνεπώς, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης δεν υιοθετεί την άποψη των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, ότι δηλαδή οι εξ Αλβανίας ομογενείς, κάτοχοι ΕΔΤΟ, δεν υπάγονται στις διατάξεις του παραπάνω αναφερόμενου νόμου.

Συμπερασματικά, παρατηρείται το εξής παράδοξο και αντιφατικό: η μεν υπηρεσία που έχει τη σχετική κανονιστική αρμοδιότητα αναγνωρίζει το δικαίωμα, αλλά δε λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα, η δε υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα εκδόσεως των σχετικών ατομικών διοικητικών πράξεων, εκτιμά ότι οι εξ Αλβανίας ομογενείς δεν έχουν δικαίωμα στο επίδομα αναπηρίας επειδή στερούνται της ελληνικής υπηκοότητας.

Δικαστικές Αποφάσεις

Ως προς το δικαίωμα των ομογενών από την Αλβανία να λαμβάνουν το επίδομα αναπηρίας έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις που τους δικαιώνουν. Ειδικότερα, πρόκειται για αγωγές ή προσφυγές κατά διοικητικών πράξεων, με τις οποίες απορρίφθηκε αίτημα χορήγησης επιδόματος αναπηρίας, με κύρια νομική βάση την αδικοπραξία και επικουρικά τον αδικαιολόγητο πλουτισμό ή για συνδυασμό ακυρωτικών διαφορών και διαφορών ουσίας, οι οποίες εισήχθησαν στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών (Αποφάσεις 12088/2003, 13944/2004, 1439/2005 και 9542/2005). Σε δύο περιπτώσεις, πρόκειται για αποφάσεις του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατόπιν εφέσεως (1172/2002 και 2486/2004) κατά απορριπτικών αποφάσεων του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Μολονότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων το ένδικο μέσο ασκήθηκε μετά την ισχύ του ν. 2790/2000, δεν γίνεται επίκληση της συγκεκριμένης νομοθεσίας στο σκεπτικό των δικαστικών αποφάσεων. Αυτό οδηγεί σε δύο συμπεράσματα: Από τη μια, ότι η άρνηση του δικαιώματος είναι μη νόμιμη ακόμη και πριν από την έκδοση του ν. 2790/2000. Από την άλλη, ότι η πρόσβαση σε πληροφόρηση για ισχύουσες διατάξεις και νομική συμβουλή, που θα ενίσχυαν και θα διευκόλυναν τη δικαστική διεκδίκηση, είναι δυσχερής για τη συγκεκριμένη κατηγορία ομογενών.

Εν πάση περιπτώσει, οι παραπάνω δικαστικές αποφάσεις έχουν στηριχθεί στο καθεστώς που ίσχυε πριν από την έκδοση του ν. 2790/2000¹. Με τον τελευταίο νόμο ρυθμίζεται ειδικότερα η χορήγηση των αναπηρικών επιδομάτων κατόχων ΕΔΤΟ. Συνεπώς, η προαναφερθείσα νομολογία είναι σήμερα κατά μείζονα λόγο ισχυρή.

Η άποψη του Συνήγορου του Πολίτη

Κατά την εκτίμηση της Αρχής, η στέρηση του επιδόματος βαριάς αναπηρίας σε κατόχους Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς που έχουν ποσοστό αναπηρίας

¹ Το σκεπτικό των δικαστικών αποφάσεων αξιοποιεί κατά περίπτωση πραγματικά περιστατικά και έννομες σχέσεις όπως την ύπαρξη συνήθους κατοικίας κατ' άρθρο 51 του Α.Κ., την εγγραφή παιδιών σε σχολεία, την υποβολή φορολογικών δηλώσεων εισοδήματος, την απασχόληση και υπαγωγή στην κοινωνική ασφάλιση, την απόκτηση πρώτης κατοικίας, την υποβολή αιτήσεως για απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας, προκειμένου να συναγάγει ότι «επαναπατριζόμενος ομογενής, υπό την οριζόμενη στην επίμαχη Υ.Α. έννοια, είναι αυτός που έχει μεταφέρει την μόνιμη κατοικία του στην Ελλάδα με την πρόθεση της μόνιμης εγκατάστασής του στη χώρα χωρίς να είναι απαραίτητο να έχει τηρήσει τη διαδικασία της αίτησης και έγκρισης του επαναπατρισμού από τις αρμόδιες Ελληνικές Αρχές (πρβλ. Δ.Ε.Φ.Αθηνών 1172/2002)». Αφετηρία της συναγωγής αποτελεί η ίδια η ρύθμιση της Υ.Α. η οποία δεν αποκλείει μη Έλληνες πολίτες κατά τη διατύπωση «έστω και εάν έχουν στερηθεί της ελληνικής ιθαγένειας», και η έλλειψη πρόβλεψης δικαιολογητικού επαναπατρισμού για όσους δεν έχουν ανακτήσει την ελληνική ιθαγένεια. Στην προαναφερθείσα απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, επικράτησε η εκτίμηση του εν τοις πράγμασι επαναπατρισμού που προκύπτει από δημόσια έγγραφα μόνιμου εγκαταστάσεως έναντι του δια προς τούτο τεκμαιρόμενου επαναπατρισμού που επιτρέπει την μετεγκατάσταση (μεταφορά μόνιμου κατοικίας).

67% και πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις, αντίκειται στο άρθρο 1, παρ. 11 του ν. 2790/2000. Απορριπτικές αποφάσεις ή, κατά μείζονα λόγο, άρνηση παραλαβής αιτήσεων και δικαιολογητικών από τα νομίμως εξουσιοδοτημένα όργανα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Δ/ση Κοινωνικής Πρόνοιας), στερούνται νομίμου βάσεως, καθώς στηρίζονται αποκλειστικά και μόνο στην έλλειψη ελληνικής υπηκοότητας, αγνοώντας το ειδικό καθεστώς των κατόχων του Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς.

Η παράλειψη εκδόσεως της σχετικής εγκυκλίου δεν είναι επαρκής λόγος για τη στέρηση του επιδόματος, αφού η εκτέλεση του νόμου δεν συναρτάται από την έκδοση ερμηνευτικής εγκυκλίου. Ούτε η επίκληση έλλειψης πόρων νομιμοποιεί τη στέρηση μιας παροχής από άτομα που τη δικαιούνται.

Προτάσεις

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις και σκέψεις, ο Συνήγορος του Πολίτη φρονεί ότι προέχει η άμεση προσαρμογή της διοικητικής πρακτικής στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο, όπως προεκτέθηκε, γίνεται αποδεκτό από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Εν όψει όλων των παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

1) Την άμεση γνωστοποίηση στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις του δικαιώματος των ομογενών εξ Αλβανίας κατόχων ΕΔΤΟ να εντάσσονται σε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης.

2) Την άμεση γνωστοποίηση στις Δ/σεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ότι υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να εξετάζουν αιτήσεις ομογενών εξ Αλβανίας κατόχων ΕΔΤΟ καθώς και να τους πληροφορούν ότι έχουν δικαίωμα στις παροχές αναπηρίας.

3) Την εξέταση των αιτήσεων για χορήγηση επιδόματος αναπηρίας των ομογενών κατόχων ΕΔΤΟ, εφόσον έχουν γνωμάτευση Π.Υ.Ε. ή βεβαίωση αρμόδιας υγειονομικής αρχής.

4) Την αναδρομική χορήγηση του επιδόματος αναπηρίας στους ομογενείς κατόχους ΕΔΤΟ που είχαν ζητήσει να ενταχθούν σε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης, εφόσον έχει εκδοθεί απορριπτική απόφαση ή συναφές ενημερωτικό έγγραφο με μόνο λόγο απόρριψης την έλλειψη της ελληνικής υπηκοότητας και εφόσον συγκεντρώνουν τις λοιπές προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος.

Το παρόν απευθύνεται στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να παράσχει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις προς τις Δ/σεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Επίσης, απευθύνεται στην αρμόδια Δ/ση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, προκειμένου να λάβει υπόψη τις δημοσιονομικές επιβαρύνσεις που αναπόφευκτα θα δημιουργηθούν από την παρατεταμένη εκκρεμότητα στο προκείμενο.

Το πόρισμα κοινοποιείται στους ομογενείς που απευθύνθηκαν στην Αρχή και στις αντίστοιχες Δ/σεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Με τιμή,

Δ. Ν. Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου

Κοινοποίηση:

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

-Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας

Κυρία Παναγοπούλου Σοφία

-Διεύθυνση Προστασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες

Κύριο Γεωργόπουλο Σωτήριο

Αριστοτέλους 17, 101 87 Αθήνα